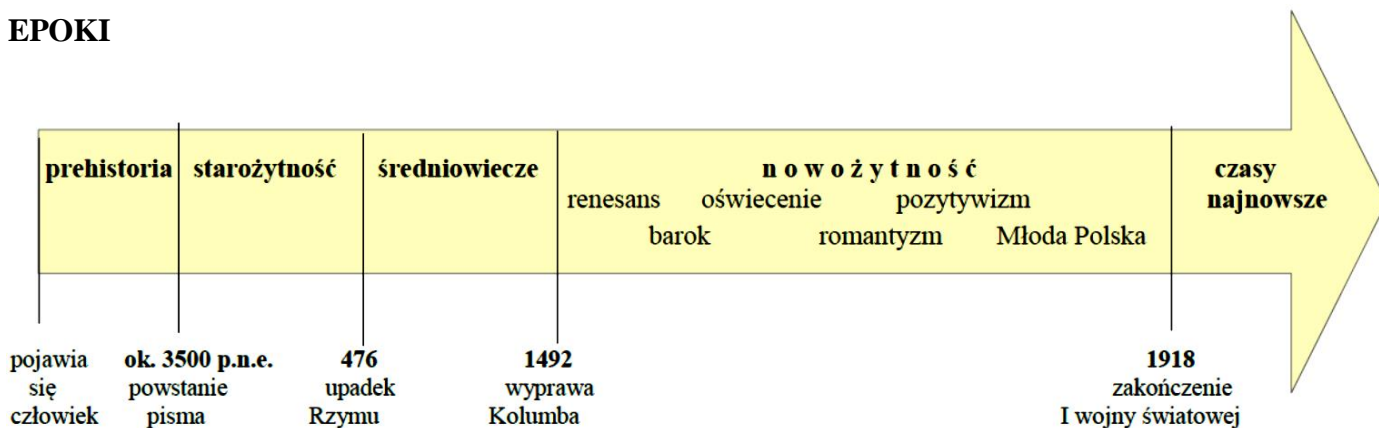

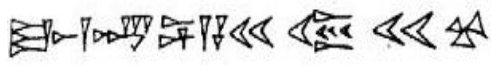
EPOKI

PREHISTORIA

epoka	osiągnięcia
Paleolit (starsza epoka kamienna)	Narzędzia z kamienia łupanego, koczowniczy tryb życia, ludzie polowali i zbierali rośliny, nauczyli się rozniecać ogień, malunki na ścianach jaskiń np. Lascaux
Neolit (młodsza epoka kamienna)	Rewolucja neolityczna – ludzie nauczyli się uprawiać rośliny i hodować zwierzęta, przeszli z koczowniczego do osiadłego trybu życia. W neolicie narzędzia z kamienia gładzonego.

STARO ŻYTNOŚĆ

Gdzie?	data / wydarzenie / postać historyczna / osiągnięcia
Egipt	Cywilizacja na Nilem, pismo – hieroglify, monarchia despotyczna, słynne budowle: grobowce faraonów – piramidy.
Mezopotamia	Między Eufratem i Tygrysem pismo klinowe XVIII w.p.n.e. - król babiloński Hammurabi spisał prawo
Palestyna	XIII w.p.n.e. – czasy Mojżesza: Jeden Bóg, Dekalog, Tora; początki judaizmu, symbol – Menora. X w.p.n.e. – czasy króla Salomona – budowa świątyni w Jerozolimie
Starożytna Grecja	776 r.pne - pierwsze igrzyska olimpijskie V w.pne - wojny Greków z Persami bitwa pod Maratonem – 490 r.pne bitwy pod Termopilami (Leonidas) i Salaminą (morska) – 480 r.pne W Sparcie – oligarchia (2 królów + Geruzja + 5 eforów) W Atenach kształtuje się demokracja (władza ludu), Zgromadzenie Ludowe – czasy Peryklesa rozwija się teatr, filozofia (Sokrates, Platon, Arystoteles), powstaje Partenon na Akropolu IV w.pne - podboje Aleksandra Wielkiego - powstaje kultura hellenistyczna (wschodnia + grecka)
Starożytny Rzym	753 r.pne - powstanie Rzymu (legenda: Romulus i Remus) VI w.pne - Rzym staje się republiką (rzecz wspólna, rzecz pospolita), urzędnicy rzymscy: konsulowie, pretorzy, cenzorzy, senatorowie. Podboje Rzymu: Italia, Kartagina (wojny punickie w III – II w.pne), a następnie wszystkie krainy wokół Morza Śródziemnego. Rzym słynie z prawa (Prawo XII Tablic), budowy dróg, akweduktów oraz słynnych budowli: Panteon, Koloseum, termy, łuki triumfalne. 44 r.pne - zabójstwo Juliusza Cezara (dyktatora) 27 r.pne - Oktawian August zostaje pierwszym rzymskim cesarzem, 1 r - początek naszej ery liczony od narodzenia Chrystusa IV w - cesarz Konstantyn Wielki kończy prześladowania chrześcijan (edykt mediolański), IV w - podział cesarstwa rzymskiego na wsch. i zach. 476 - upadek Rzymu - najazd barbarzyńców, koniec cesarstwa zachodniorzymskiego (koniec starożytności)

Wczesne ŚREDNIOWIECZE od V do IX w.

Gdzie?	Wydarzenia
Bizancjum	VI w. – rządy cesarza Justyniana I : spisanie prawa i budowa Świątyni Mądrości Bożej w Konstantynopolu
Półwysep Arabski	622 - początek islamu (Mahomet); ważne pojęcia: Allah, Koran, meczet. Arabowie w VII i VIII w. podbijają tereny w Azji, Afryce Północnej i Europie (Hiszpania)
Państwo Franków	732 – Karol Młot pokonał Arabów pod Poitiers 756 – Pepin Mały utworzył Państwo Kościelne dla papieża 800 - koronacja Karola Wielkiego na cesarza, tzw. „renesans karoliński” 843 – traktat w Verdun, wnukowie Karola Wielkiego podzielili między siebie państwo dziadka

ŚREDNIOWIECZE od X do XV w.

Dynastia	Polski władca	Wydarzenia w Polsce	Wydarzenia na świecie
P I A S T Ó W	Mieszko I	966 – chrzest 972 – bitwa pod Cedynią	962 – koronacja Ottona I
	Bolesław Chrobry	997 – śmierć biskupa Wojciecha 1000 – zjazd gnieźnieński 1025 – koronacja w Gnieźnie	Plany Ottona III – zjednoczenie chrześcijańskiej Europy
	Mieszko II	1025 – koronacja 1031 – ucieczka z kraju	
	Kazimierz Odnowiciel	odbudowa Polski	1054 – schizma wschodnia
	Bolesław II Śmiały	1076 – koronacja 1079 – wygnanie króla (śmierć św. Stanisław)	1077 – cesarz Henryk IV ukorzył się przed Grzegorzem VII w Canossie
	Władysław Herman	Podzielił Polskę między Zbigniewa i Bolesława	1095 – synod w Clermont
	Bolesław III Krzywousty	1109 – wojna z Niemcami 1138 – początek podziału dzielnicowego	
	Konrad Mazowiecki	1226 – sprowadzenie Krzyżaków	
	Henryk Pobożny	1241 – bitwa z Tatrami pod Legnicą	
	Przemysł II	1295 - koronacja	1291 – koniec krucjat
	Wacław II Czeski (z rodu Przemyślidów)	1300 – koronacja	
	Władysław I Łokietek	1309 – Krzyżacy zajęli P. Gdańskie 1320 – koronacja (na Wawelu !) 1331 – bitwa pod Płowcami	
	Kazimierz III Wielki	1343 – pokój z Krzyżakami w Kaliszu 1364 – założenie Akademii Krakowskiej	1337 – pocz. wojny 100-letniej pol. XIV w. – epidemia dżumy
ANDE GAW.	Ludwik Węgierski	1374 – przywilej koszycki	
	Jadwiga Andegaweńska	1385 – unia w Krewie (personalna)	
JAGI ELLO NÓW	Władysław II Jagiello	1410 - Grunwald 1411 – I pokój toruński	1414 – początek soboru w Konstancji
	Władysław III Warneńczyk	1444 – bitwa z Turkami pod Warną	ok. 1450 – druk Gutenberga
	Kazimierz IV Jagiellończyk	1454-66 – wojna 13-letnia z Krzyżakami 1466 – II pokój toruński (Odzyskanie P. Gd.)	1453 – Turcy zajęli Konstantynopol 1492 – wyprawa Kolumba

NOWOŻYTNOŚĆ od XV do XVIII w.

Dyn.	Polski władca	Wydarzenia w Polsce	Wydarzenia na świecie
JAGI ELLO NÓW	Jan Olbracht	1493 – pierwszy sejm walny	1498 – wyprawa Vasco da Gamy
	Aleksander I	1505 – przywilej „nihil novi”	
	Zygmunt I Stary	1525 – hołd pruski 1543 – M. Kopernik „O obrotach sfer...”	1517 – wystąpienie Lutra 1519-22 – wyprawa Magellana
	Zygmunt II August	1569 – unia w Lublinie (realna)	1563 – sobór trydencki
K E R L Ó E L K O C W Y J I E N I	Henryk Walezy	1573 – pierwsza wolna elekcja, artykuły henrykowskie	
	Stefan Batory	1582 – rozejm z Rosją – odzyskanie Inflant	
	Zygmunt III Waza	Wojny z Rosją, Szwecją i Turcją	
	Władysław IV Waza	1648 – wybuch powstania Chmielnickiego (Kozacy, Ukraina)	1643 – pocz. panowania Ludwika XIV – mon. absolutna
	Jan Kazimierz Waza	1655-60 – potop szwedzki	
	Michał Korybut Wiśniowiecki	1672 – Turcy zajęli Podole 1673 – bitwa pod Chocimiem (Sobieski)	
	Jan III Sobieski	1683 – bitwa pod Wiedniem z Turkami	1689 – pocz. monarchii parlamentarnej w Anglii
	August II Mocny	1700-21 – wojna północna	
	Stanisław Leszczyński	Dwukrotnie wybrany na króla.	
	August III Sas	„Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa”	
Stanisław August Poniatowski	1768-72 – konfederacja barska 1772 - I rozbiór 1791 – uchwalenie konstytucji 3 maja 1792 – konfederacja targowicka 1793 – II rozbiór 1794 – powstanie kościuszkowskie 1795 – III rozbiór	1776 – Deklaracja Niepodl. USA 1787 – Konstytucja USA 1789 – wybuch rewolucji francuskiej, lud Paryża zburzył Bastylię 1793 – zgilotynowanie króla Ludwika XVI	

XIX wiek

Ważne postaci	Wydarzenia w Polsce	Wydarzenia na świecie
Jan Henryk Dąbrowski	1797 - powstanie Legionów we Włoszech	1804 - Napoleon cesarzem
Józef Poniatowski	1797 – J. Wybicki napisał hymn	1812 – wyprawa Napoleona na Rosję
P. Wysocki, J. Chłopicki ...	1807-15 - Księstwo Warszawskie	1815 - upadek Napoleona, kongres wiedeński
A. Mickiewicz, A. Czartoryski ...	1815 – pocz. Król. Pol (Kongresówka)	
Romuald Traugutt	1830-31 - powstanie listopadowe	1861 – zjednoczenie Włoch
	po 1831 - Wielka Emigracja	1861-5 -wojna secesyjna w USA (Lincoln)
	1846 - powstanie krakowskie	1871 -zjednoczenie Niemiec (Bismarck)
	1848 - Wiosna Ludów	
	1863-64 - powstanie styczniowe	

I WOJNA ŚWIATOWA

28.06.1914 -zamach w Sarajewie

28.07.1914 – wybuch I woj. świat.

za zachodzie – wojna pozycyjna (bitwy: Marna, Verdun),

na wschodzie - klęski Rosji (bitwa: Tannenberg)

1917 - rewolucja lutowa (abdykacja cara) i październikowa w Rosji (bolszewicy, Lenin)

11.11.1918 – rozejm na froncie zach. w Compiègne

28.06.1919 – podpisanie traktatu wersalskiego